

REVIEW ARTICLE

Explanation the Challenges of Implementing the Document of Fundamental Change in Education based on the Meta-Combination Method

Masoumeh Samadi¹

Associate professor of philosophy of education, Academy of scientific studies in education, Tehran, Iran

(Received: 2021/04/12 -Accepted: 2021/09/24)

Abstract

Objectives: The purpose of this study is ultra-combination the findings of research conducted in the field of implementation challenges of the document of fundamental change in education. **Method:** The research method is a qualitative type of meta-combination. The research population was the research findings of a decade, from 1390 to 1399. From among the published studies, 50 articles were purposefully selected based on the research objectives. The data collection tool was a taking note. Simultaneously with the data collection process, the collected data; Categorized, coded & analyzed. **Findings** indicate that the document of fundamental change in education, despite its many strengths & capacities, faces policy challenges, conceptual challenges, managerial challenges, legislative challenges & executive challenges.

Keywords

Ultra-combination, Challenges, Fundamental Transformation Document, Education.

Copyright © 2022 The Author. Published by Faculty of Law & Political Science, University of Tehran.

This Work Is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International (CC BY-NC 4.0)

1- Corresponding Author's Email: Fsamadi30@yahoo.com

فصلنامه سیاست‌گذاری عمومی، دوره ۷، شماره ۴، زمستان ۱۴۰۰، صفحات ۳۴۳-۳۳۱

مقاله مروری

تبیین چالش‌های اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش بر اساس روش فراترکیب

معصومه صمدی^۱

دانشیار فلسفه تعلیم و تربیت پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش، تهران، ایران

(تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۱/۲۳ - تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۷/۲)

چکیده

هدف از انجام این پژوهش، فراترکیب یافته‌های پژوهش‌های انجام شده در زمینه چالش‌های اجرایی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش است. روش پژوهش، کیفی از نوع فراترکیب است. جامعه تحقیق، یافته‌های پژوهشی یک دهه یعنی از سال ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۹ می‌باشد که از میان مطالعات منتشر شده، تعداد ۵۰ مقاله به طور هدفمند بر مبنای اهداف پژوهش انتخاب شدند. ابزار جمع‌آوری داده‌ها، فیش برداری است که همزمان با فرایند جمع‌آوری اطلاعات، یافته‌های حاصله؛ دسته‌بندی، کدگذاری و مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته‌ها حاکی از آن است که سند تحول بنیادین آموزش و پرورش علی‌رغم نقاط قوت و ظرفیت‌های فراوان با چالش‌های سیاست‌گذاری، چالش‌های مفهومی، چالش‌های مدیریتی، چالش‌های قانون‌گذاری و چالش‌های اجرایی مواجه است.

واژگان کلیدی: فراترکیب، چالش‌ها، سند تحول بنیادین، آموزش و پرورش.

مقدمه

سند تحول بنیادین آموزش و پرورش (2011) مهمترین سند بالادستی و به عنوان کارمایه اصلی نظام آموزش و پرورش مطرح است. این سند در پاسخ به عدم پاسخگویی نظام آموزش و پرورش در دهه‌های گذشته به نیازهای جامعه در راستای مسائل آموزشی و اجتماعی و در پرورش انسان‌های تراز جمهوری اسلامی متولد شده است. این سند تصویر آینده مورد انتظار از آموزش و پرورش را به تصویر می‌کشد (Navid Adham, 2012). اهمیت این سند در دستگاه تعلیم و تربیت به گونه‌ای است که از سال ۱۳۹۰ تا کنون که یک دهه از آن می‌گذرد؛ موضوع مطالعاتی اندیشمندان دانشگاهی و متخصصان تعلیم و تربیت قرار گرفته است.

روش پژوهش

روش مورد استفاده در این مطالعه، روش فرا ترکیب است. فرا ترکیب در زیر مجموعه پژوهش‌های تحلیلی - توصیفی در بخش پژوهش کیفی است. از این روش برای یکپارچه سازی یافته‌های پژوهشی و ایجاد یافته‌های جامع و تفسیری استفاده می‌شود (Sohrabi, Azami & Yazdani, 2021). فرا ترکیب صرفاً مرور یکپارچه ادبیات موضوع مورد نظر نیست بلکه تحلیل یافته‌های این مطالعات است (Zimmer, 2006).

مراحل پژوهش

تنظیم سوال‌ها/اهداف پژوهش

هدف از این مطالعه، بررسی چالش‌های فرا روی اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش است که جهت دست‌یابی به این هدف لازم است یافته‌های مطالعات انجام شده در این زمینه مورد بررسی قرار گیرد.

بررسی نظام مند متون

جامعه آماری این تحقیق، کلیه مقالات علمی - پژوهشی منتشر شده در فصلنامه‌های علمی - پژوهشی و همایش‌ها و نشست‌های علمی - تخصصی و پایان‌نامه‌های تحصیلی در مقطع کارشناسی ارشد و دکتری پیرامون موضوع مورد مطالعه در یک دهه از سال ۱۳۹۰ تا ۱۴۰۰ است. از این جامعه با کلید واژه‌های تحول، سند تحول بنیادین، نقد، موانع و چالش‌ها، ۱۵۰ مقاله به روش نمونه‌گیری غیر تصادفی هدفمند به عنوان نمونه تحقیق از طریق جستجو در پایگاه‌های مرکز اطلاعات جهاد دانشگاهی، بانک اطلاعات نشریات کشور، پایگاه استنادی علوم جهان اسلام، مرکز منطقه‌ای اطلاع‌رسانی علوم و فن‌آوری کشور، پایگاه مرجع دانش،

پرتال جامع علوم انسانی و سامانه اطلاعات پژوهشی ایران، شناسایی و برای مطالعه انتخاب شد.

جست و جو و انتخاب مقاله های مناسب

الگوریتم انتخاب مقالات نهایی جهت ارزیابی به این صورت بود که ابتدا مقالاتی که با محوریت چالش ها، نقدی برسند تحول بنیادین تنظیم شده بود حفظ و بقیه حذف شدند. پس از انتخاب مقالات، مقالات منتخب بر اساس فرایند پژوهش (از قبیل عنوان، چکیده، محتوا، روش، جامعه تحقیق - نمونه تحقیق - ابزار جمع آوری داده ها، روش تجزیه و تحلیل، روش تعیین اعتبار یافته ها، بیان واضح و روشن یافته ها و بحث و نتیجه گیری، فهرست منابع) در مقیاس ۵ درجه ای مورد ارزیابی قرار گرفتند. مقالاتی که ۷۵ درصد امتیاز را دریافت نمودند وارد مرحله بعدی شدند. ۵۰ سند جواز شرکت در مرحله بعد را دریافت کردند. البته لازم به ذکر است که مقالات منتخب چندین بار مورد بازبینی قرار گرفتند و این کار به صورت رفت و برگشتی انجام شد و این بررسی تا رسیدن به حد اشباع ادامه یافت تا نهایتاً مقالات منتخب توانستند جواز حضور در تحلیل عمیق و ترکیب یافته ها را کسب نمایند.

استخراج نتایج و تحلیل مقوله ها

در این مرحله اطلاعات مقاله ها بر اساس روش تحلیل محتوای قیاسی مورد تحلیل و بررسی قرار گرفت. فرایند تحلیل محتوای قیاسی بر اساس مدل الو و کینکاس (2008) به شرح زیر است:

- آماده سازی: مشتمل بر غورکردن در داده ها و درک کلیت متن، انتخاب واحد تحلیل، تصمیم گیری در مورد تحلیل محتوای آشکار/مکنون داده ها. در این پژوهش چندین بار متن مقالات مطالعه شد و مطالعه متون تا جایی ادامه یافت که اطمینان از اشباع و کفایت نظری حاصل شود. واحد تحلیل گزاره های بیانگر چالش های فرا روی سند تحول بنیادین است که با توجه به هدف تحقیق، محتوای آشکار و مکنون داده ها مورد تحلیل قرار گرفت.

- سازماندهی: کد گذاری باز و ایجاد مقوله ها: ایجاد مقوله های اصلی /فرعی تلخیص شده. در تحلیل محتوای قیاسی (بر خلاف تحلیل محتوای استقرایی) تم های اصلی از ابتدا مشخص اند. گزارش فرآیند تحلیل و نتایج بدست آمده در جدول زیر آمده است.

جدول ۱ - چالش های سیاستگذاری فراروی اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

مقوله انتخابی	مقوله محوری	گزاره
چالش سیاستگذاری	آرمان گرایی	بی توجهی به نیازهای واقعی فرد
		بی توجهی به نیازهای واقعی اجتماعی (محلی و ملی)
		بی توجهی به بیست ساله بودن سند
		عدم دخالت ذی نفعان در تعیین خط مشی گذاری
	ایدئولوژیک گرایی	گسترده بودن چتر ایدئولوژی بر سند
		دولتی بودن ایدئولوژی
	تمرکز گرایی	همگون سازی فعالیت ها و برنامه ها
		طرح سیاست های نظارتی
		مدیریت یکپارچه تربیتی
	انجام گرایی	فقدان ادبیات مشترک بین سیاستگذاران، برنامه ریزان
		فقدان توافق همگانی در مورد خط مشی
		یکسان نبودن برداشت مدیران و مجریان از راهکارها
		عدم توافق و اجماع میان ذینفعان در باره تمامی مضامین و اهداف مندرج در سند
		یکسان نبودن برداشت سیاستگذاران، برنامه ریزان و مجریان
		تفسیر پذیری و در نتیجه سر در گمی مجریان
		روشن نبودن ارتباط بین زیر نظام ها
		روشن نبودن راهبردها
		تحمیل سلیقه های مختلف بر سیاست ها و قوانین
		کلی گرایی
	کلی بودن گزاره های اهداف	
	غیر قابل وصول گزاره های اهداف	
	غیر قابل اندازه گیری گزاره های اهداف	
	اهداف، راهبرها، راهکارها بدون توجه به زمان تعریف شده (بیست ساله) بیان شده اند	
در راهکارها نیز غلبه بر مفاهیم انتزاعی و مفاهیم انضمامی است		
شعار زدگی	حاکمیت ساختار واژگانی بسیار مشوش، متعارض و واگراست	
	استفاده از واژه های ارزشی در راهکارهای ترویج علم	
نگاه نقصانی	حاکمیت مدل نقصانی در تولید دانش	

تحلیل داده حاصل از کدگذاری های جدول فوق حاکی از این است که یکی از چالش های درونی سند تحول بنیادین آموزش و پرورش حوزه «سیاستگذاری و خط مشی گذاری سند»

است. بر اساس پژوهش های انجام شده؛ آرمان گرایی، ایدئولوژیک گرایی، کلی گرایی، ابهام گرایی، شعار زدگی و سیاست زدگی از جمله چالش های حوزه سیاستگذاری سند می باشند که سند را تفسیر پذیر می نمایند و مجریان را سر درگم می کند. این سردرگمی، ناسازواری را در دستگاه تربیت تشدید می کند. هیچ تضمینی وجود ندارد که با تغییر سیاستگذار، تفاوت برداشت ها یا سیاست های تربیتی تغییر نکند.

جدول ۲ - چالش های مفهومی فراروی اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

مقوله انتخابی	مقوله محوری	گزاره
		عدم رعایت اسلوب سند نویسی
عدم انجام درونی	عدم انجام درونی	عدم استفاده صحیح از واژه های اهداف، راهبرد، راهکار در جای درست خود
		فقدان ارتباط معنی دار بین گزاره ها
		پراکنده بودن ارزش های بیان شده
		روشن نبودن منطق گزاره های ارزشی (۳۰ گانه)
		روشن نبودن ارتباط بین گزاره های ارزشی
		روشن نبودن ارتباطات متقابل بین ارکان سند
		نامشخص بودن سیاست های کلان و برنامه های عملیاتی که به دوگانگی در فهم از برنامه منجر می شود
عدم انجام بیرونی	عدم انجام بیرونی	عدم ترجمان صحیح برنامه های عملیاتی از مفاهیم کلان سیاست ها
		عدم ارتباط بین وضع موجود و راهکارها ارتباطی دیده نمی شود.
		عدم ارتباط بین اهداف عملیاتی و وضع موجود ارتباطی
		ابهام در فرایند تلفیق یافته ها
		تکرار و تداخل گزاره ها
	عدم انجام بیرونی	روشن نبودن ارتباط سند با اسناد بالا دستی
		مشخص و شفاف نبودن اهمیت نهادهای فرابخشی
		فقدان تقسیم کار ملی میان عوامل سهیم و ذی نفوذ (مدرسه، خانواده، رسانه، مساجد، نهادهای غیر دولتی، نهاد حاکمیت در امر تربیت
		عدم ایجاد هماهنگی بین عوامل سهیم و ذی نفوذ
		بعضا اختلاف بین عوامل سهیم و ذی نفوذ
مشخص نبودن سهم عوامل سهیم و موثر در فرایند تربیت		

جدول ۳ - چالش های مدیریتی فراروی اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

مقوله انتخابی	مقوله محوری	گزاره
عدم انجام بیرونی	عدم انجام بیرونی	عدم جلب همکاری های عوامل سهیم و ذی نفوذ در اجرای سند
		فرا قوه ای بودن اجرای سند

		اولویت اول نبودن آموزش و پرورش در نظام حاکمیتی
		عمر کوتاه مدیریت های کلان نظام آموزشی
		کم توجهی به شایسته سالاری در انتخاب مدیران ارشد
		تنوع نهادهای تاثیر گذار در گزینش مدیران
	ضعف برنامه ریزی	تاخیر در عملیاتی نمودن و تصویب زیر نظام های شش گانه
		عدم هماهنگی بین معاونت های عهده دار جهت عملیاتی نمودن زیر نظام ها
		ناهماهنگی بین زیر نظام های شش گانه
		عدم یکپارچگی در برنامه ریزی زیر نظام ها
	ضعف ساماندهی	روشن نبودن نحوه ارتباط بین زیر نظام ها
		فقدان هماهنگی بدنه سیستم اداری
	ضعف مدیریت بحران	عدم پیش بینی راهکارهای لازم جهت مواجهه با بحران)

جدول ۴ - چالش های قانون گذاری فرا روی اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

مقوله انتخابی	مقوله محوری	گزاره
ضعف قانون گذاری	علم تنفیج قوانین و مقررات آموزشی	به روز نشدن قانون تاسیس سازمان نوسازی و توسعه و تجهیز مدارس کشور(۱۳۵۴)
		- به روز نشدن قانون تشکیل سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی(۱۳۵۸)
		- به روز نشدن قانون تشکیل شوراهای آموزش و پرورش در استانها، شهرستانها و مناطق کشور
		- به روز نشدن قانون اصلاح لایحه قانونی راجع به تشکیل شورای عالی آموزش و پرورش(۱۳۸۱)
		- به روز نشدن قانون گزینش معلمان و کارکنان آموزش و پرورش،(۱۳۷۴)
		- به روز نشدن قانون تعیین تکلیف استخدامی معلمان حق التدریسی، مصوب سال 1388 و اصلاحات و الحاقات بعدی آن تا سال ۱۳۹۹
		- به روز نشدن آیین نامه اجرایی مدارس سال ۱۳۷۹
	عدم تصویب قوانین پیش بینی شده	اجرای برخی راهکارهای سند تحول بنیادین، به صورت صریح یا ضمنی متضمن تصویب قانون جدید یا بازنگری و اصلاح قوانین موجود می باشد. این راهکارها عبارتند از:
		راهکار ۱-۹ ایجاد تسهیلات قانونی و سازوکارهای تشویقی و انگیزشی لازم اعم از مادی و معنوی، برای بسط فرهنگ نیکوکاری و تعاون، مشارکت پذیری و مشارکت جویی در جامعه و در بین دانش آموزان
		راهکار ۴-۹ تقویت و گسترش مدارس غیردولتی و بازنگری قوانین موجود

		راهکار ۳-۱۰ اصلاح قوانین و مقررات موجود استخدامی مالی و اداری
		راهکار ۱۳-۱ نظام جذب نیروی انسانی
		راهکار ۱-۱۳ اصلاح قوانین و مقررات موجود در راستای تقویت نقش شوراهای آموزش و پرورش استانها، مناطق و مدارس، متناسب با مقتضیات تربیتی
		راهکار ۱۹-۱ ایجاد سازوکارهای قانونی و ساختار مناسب برای سنجش و ارزشیابی عملکرد نظام تعلیم و تربیت رسمی عموم
		راهکار ۱۰-۲۱ بازطراحی و ساماندهی تقویم سال تحصیلی با رعایت انعطاف و توجه به شرایط اقلیمی و با تأکید بر بهینه سازی تعطیلات
		راهکار ۸-۵ ساماندهی و بهکارگیری بهینه و اثربخش منابع انسانی و توزیع عادلانه آن در سراسر کشور
		راهکار ۱-۱۱ استقرار نظام ملی تربیت معلم و راهاندازی دانشگاه ویژه فرهنگیان با رویکرد آموزش تخصصی و حرفه ای تربیت محور
علم تربیت سلسله تربیتی قوانین برای تحقیق		راهکار ۵-۲۰ طراحی سازوکارهای تنوع بخشی به منابع مالی دولتی و غیردولتی از قبیل موقوفات و امور خیریه
		راهکار ۷-۲۰ تقویت مشارکت عمومی در آموزش و پرورش با حفظ کارکردهای سیاستگذاری و نظارتی نظام از طریق تسهیل تأسیس مدارس غیردولتی و حمایت از فعالیتهای آموزشی آنان
		عدم ترمیم سند تحول بنیادین آموزش و پرورش مبتنی بر سیاست های کلی

جدول ۵ - چالش های اجرایی فراروی اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش

گزاره	مقوله محوری	مقوله انتخابی
فرهنگ تربیتی سلسله تربیتی قوانین برای تحقیق	علم تربیت سلسله تربیتی قوانین برای تحقیق	عدم توجه و آموزش معلمان نسبت به سند تحول
		فقدان اهتمام در توانمند سازی معلمان برای ایفای نقش حرفه ای در سطوح مختلف (محلی تا ملی)
		ضعف در فرایند گزینش معلمان و محدود بودن دامنه انتخاب ها
		عدم توجه خانواده ها
		همسو نبودن محتوای کتاب های درسی با برنامه های تحولی
		عدم تبیین چگونگی رابطه بین عوامل سهیم و موثر در فرایند تربیت
		توجه نشدن ذینفعان نسبت به پدیده تغییر
		مشخص نبودن وظایف و مسئولیت های بخش های اجرایی
		نبود استقلال نسبی در ارکان اجرایی
		فقدان برخورداری از بدنه کارشناسی حرفه ای در اجرای سیاست ها
	ضعف زیر ساخت های فناورانه	عدم فراهم نمودن تجهیزات فنی و تکنولوژی
	تغییرات سریع تجهیزات و فناوری های آموزشی	
	عدم فراهم نمودن تجهیزات فیزیکی لازم	

مقوله انتخابی	مقوله محوری	گزاره		
فقدان ایمنی لازم بسیاری از فضاها و تجهیزات آموزشی عدم فراهم نمودن امکانات کالبدی مدارس فقدان ردیف بودجه ای جهت اجرایی سند تحول	ضعف تجهیزات فیزیکی	فقدان ایمنی لازم بسیاری از فضاها و تجهیزات آموزشی عدم فراهم نمودن امکانات کالبدی مدارس فقدان ردیف بودجه ای جهت اجرایی سند تحول		
			سهم اعتبارات دولت برای آموزش و پرورش در بودجه عمومی کشور با نوسان های شدید رو به رو بوده است استفاده نامناسب از شاخص های کمی یا کیفی یا استفاده زاین دو شاخص به جای هم	ضعف بودجه ای
			عدم مشخص نمودن میزان پیشرفت در اجرا در طول سال	عدم وجود سیستم پایش

کنترل کیفیت

در پژوهش های کیفی به جای مفاهیم پایایی و روایی از مفهوم قابلیت اعتماد استفاده می شود. در این راستا برای کنترل مفاهیم استخراجی از مقایسه کدگذاری های دو پژوهشگر استفاده شد. برای ارزیابی میزان توافق بین دو کدگذار و در نتیجه پایایی درونی از ضریب درون موضوعی کاپا استفاده شد. از طریق این ضریب، میزان توافق دو اندازه گیر (توسط دو نفر یا دو ابزار یا در دو مقطع زمانی) گزارش می شود. شاخص کاپای حاصل از آن مقدار $k=0/79$ به دست آمد. این شاخص محاسبه شده در دامنه توافق معتبر (0/61-0/81) قرار دارد. از این رو دارای اعتبار است.

بحث

یافته های حاصله حاکی از این است که بر اساس پژوهش های انجام شده، سند تحول بنیادین آموزش و پرورش علی رغم نقاط قوت و ظرفیت های فراوان با چالش هایی از قبیل چالش های سیاستگذاری، چالش های مفهومی، چالش های مدیریتی، چالش های قانون گذاری و چالش های اجرایی است. بخش اصلی چالش های اجرایی به چالش های مدیریتی مربوط می

1 - Trustworthiness

2 - Kappa Interclass Corellation

شود. تأمین و تربیت نیروی انسانی، فراهم نمودن زیر ساخت ها، فراهم نمودن تجهیزات فیزیکی، ضعف بودجه ای و فقدان نظام ارزیابی و نظام پایشی از جمله مواردی هستند که با مدیریت بهینه می توان تا حدودی به کاستن از آن اقدام نمود. هر چند که این چالش ها محصول هستند. محصول عدم سیاستگذاری مناسب، فقدان مدل مفهومی، ضعف مدیریت و ضعف فرایند قانون گذاری. از این رو لازمه مواجهه بهینه با این چالش ها، بازنگری در فرایند سیاستگذاری است. در سایه این بازنگری، بازنگری در سایر حوزه های چالش خیز محقق خواهد شد. نکته کلیدی این است نحوه پایش اجرای سند تحول دارای ابهام جدی است. اولاً در این زمینه برنامه مشخص وجود ندارد، ثانیاً مشخص نیست که چه نهاد یا سازمانی متولی این پایش است. اگر اجرای سند تحول بنیادین، راهبردی ملی است به پایش ملی نیازمند است. سوال این است که چگونه باید دستگاه پایش ملی را طراحی کرد؟ این دستگاه باید کار ویژه تحقق اهداف را مستمراً رصد کند تا بتواند موانع را شناسایی و برای رفع آن تمهیداتی فراهم نماید. بدون پایش ملی نمی توان انتظار اجرای تحقق اهداف کلان سند تحول بنیادین آموزش و پرورش را داشت. در کنار پایش ملی، اندازه گیری عملکرد هم موضوع بسیار بحث انگیزی است. پس از رفع ابهامات مفهومی (چالش های مفهومی) و عملیاتی باید تعیین کرد چه دستگاهی باید عملکرد را اندازه گیری نماید؟ چگونه برنامه ها و سیاست های سند تحول بنیادین آموزش و پرورش با اندازه گیری عملکرد گره می خورد؟ چرا که برای فاصله گرفتن از حرکت های شعاری کارگزاران نظام آموزشی (معلمان، دانش آموزان) باید ثمرات اجرای سند تحول در نظام آموزشی رنگ عینی به خود بگیرد. از این رو به دلیل ملی بودن اجرای سند تحول بنیادین باید نظام اندازه گیری اهداف تعبیه شود. این که چه کسی، چگونه، چه زمانی و با چه هزینه ای این نظام اندازه گیری را تعبیه کند خود مسئله سیاستی است که باید مورد توجه سیاستگذاران این عرصه قرار گیرد. علاوه بر این، روابط متقابل سیاستگذاران و مدیران اجرایی در این زمینه تعیین کننده است. برقراری محافل رایزنی ملی بین این دو رکن اجرایی، مسئله ای است که باید به طور اثر بخش مدیریت شود. بی شک از راههای اساسی یکپارچگی سیاست ها، تبادل نظر مستمر متولیان سیاستگذاری، برنامه ریزی و اجرا است. چنین تعاملاتی می تواند همکاری و هماهنگی عمودی و افقی دستگاه های سیاستگذاری و اجرایی را ارتقاء دهد. از این رو بر اساس یافته های حاصل از این مطالعه، چنانچه مواجهه با این چالش ها بر اساس مبانی فکری و چهارچوب عملی و رفتاری مبتنی بر حقیقت، عقلانیت و منطق صورت گیرد، هرگز این چالش ها به تهدید و بحران تبدیل و تاویل نخواهند شد و نوید بخش مرحله ای نوین از فرایند تحول در نظام تعلیم و تربیت است. از این رو، نقش چهارچوب های فکری و بینشی در مواجهه با چالش ها، بسیار کلیدی و تعیین کننده اند. علاوه بر این، نکته مهم در مواجهه با چالش های فرا روی اجرای سند تحول بنیادین آموزش و پرورش این است که باید ترمیم کنندگان سند، روند های تاثیرگذار را شناسایی و تحلیل نمایند و با تاثیر گذاری بر آن ها، خطرات آن ها را کاهش دهند. در چنین شرایطی

است که می‌توان تهدیدهای بالقوه را به فرصت‌های بالفعل تبدیل ساخت و از چالش‌ها به عنوان بستری برای رشد و پویایی استفاده نمود. از این روست که به ترمیم‌کنندگان سند پیشنهاد می‌شود که در استفاده از شاخص‌های این مطالعه به نوع چالش‌های احصاء شده توجه داشته باشند تا دچار سر درگمی نشوند. علاوه بر این لازم به ذکر است که تحول در نظام‌های آموزشی، محصول توجه به نیازها و ضرورت‌های عملی جامعه است. نادیده گرفتن نیازهای ذینفعان و طراحی برنامه برای تحول نظام آموزشی ممکن است از یک سو به جزم‌گرایی ایدئولوژیک بینجامد و از سوی دیگر با گذر زمان به ناکارآمدی و کهنگی گرفتار آید. از این رو پیشنهاد می‌شود که ترمیم‌کنندگان جهت موفقیت در ترمیم سند، باید نقطه شروع را برنامه ریزی جهت مواجهه با چالش‌های احصاء شده در دو بعد درونی و بیرونی قرار دهند تا بتوانند تهدیدهای فراروی سند را به فرصت تبدیل نمایند و زمینه را برای اجرایی نمودن سند تحول در بدنه نظام تعلیم و تربیت هموار نمایند. همچنین پیشنهاد می‌شود که در پژوهش‌های آتی شاخص‌های به دست آمده (مقوله‌های فرعی) با استفاده از تکنیک‌های تصمیم‌گیری چند معیاره طبق نظرات خبرگان این عرصه رتبه‌بندی شوند.

References:

- 1- Abbasi, Mansoura, Mahrozadeh, Tayyabe, Sajjadi, Seyyed Mehdi & Adli, Fariba (2018). Philosophical Explanation of the Fundamental Reform Document of Education (FRDE) in the Islamic Republic of Iran to Knowledge & the Critique of its Significance in Education. *New Educational Ideas*, 15(4): 7-33 [in Persian].
- 2- Afroz, Dariush (2015). Examination of the challenges in the fundamental transformation document, the second international conference on new researches in management [in Persian].
- 3- Amrollahi, Sakineh. (2016) Examination of the obstacles facing the fundamental transformation of education from the point of view of teachers of region 2 of Tehran. Unpublished master's thesis, Shahid Rajaei University, Faculty of Humanities [in Persian].
- 4- Azizi, Jila (2016). The challenges of implementing the fundamental transformation document. *Teacher Media*, No. 167 [in Persian].
- 5- Badi'yan, Razie, Najafi, Mohammad & Mohammad Hossein, Heydari, (2018). Analysis of the place of autonomous in the document of fundamental transformation of education, research in Islamic education issues, number 22, spring: 161-185 [in Persian].
- 6- Bazrafshan Moghadam, Mojtahide, Shoghi, Maryam & Rahmankhah, Raheel (2015). The position of supervision & guidance in the document of fundamental transformation of education, *Basics of Education*, 5(2): 23-43 [in Persian].
- 7- Benafi, Masoud & Novrozi, Mohammad (2013). A pathological analysis of the interpretation of upstream documents of the Islamic Republic of Iran in operational plans: policy considerations, *Planning & Budgeting Quarterly*, 18: 4: 161-195 [in Persian].
- 8- Dibaie Saber, Mohsen (2020). Analysis of the fundamental transformation document of education in terms of the importance of teachers' competence components, the second national teacher training conference, Isfahan [in Persian].
- 9- Ekhvan, Saeed, Eshaghi Kopaei, Zahra (2011) Criticism & analysis of cultural policy-making in the Ministry of Education of Iran with an emphasis on the fundamental transformation document. *Quarterly of educational innovations* [in Persian].
- 10- Fatemi Amin, Golnar & Seyed Reza, Fatemi Amin (2018). Analysis of the structure of the document of fundamental transformation of education, the fourth conference of the Islamic-Iranian model of Iran's progress (past-present-future), Tehran: Center for the Islamic-Iranian model of progress [in Persian].

- 11- Gholamali, Tabar Firouzjayi, Kobra. (2015). Investigation of the hows of the implementing the operational plans presented in the document of the fundamental transformation of education. Iranian Curriculum Studies Association; gap between theory & practice, 76 [in Persian].
- 12- Harandi, Reza Jafar, Vafaei, Reza & Alipour, Mikaili (2019). Criticism & assessment of the position of dimensions & components of soft power of the Islamic Republic of Iran in the document of fundamental transformation of education, practical issues of Islamic education 4(1): 7-30 [in Persian].
- 13- Hedayati, Fereshte, Marzooqi, Rahmat Allah. (2016). Pathology of the fundamental transformation document based on the principles of organizational change management, Strategy of Development, 45(2): 241-260 [in Persian].
- 14- Hemmatifar, Mojtaba, Ahanchian, Mohammad Reza (2013). A pattern to evaluate the compatibility of integration theory in the philosophy of education: A case study on the philosophical integration in Iranian Act for the Fundamental Evolution of Education, Quarterly of Foundations of Education 3(2):25-48 [in Persian].
- 15- Hosseini, Seyedah Maryam (2015). Home & school partnership based on the orientation of the document of fundamental transformation of education, National Conference on Primary Education [in Persian].
- 16- Kakajouibari, Ali Asghar (2018). Criticism of the fundamental transformation of education. Online available at: <http://joibari.com/> [in Persian].
- 17- Karimi, Mohammad Hassan, Marzooqi, Rahmatullah, Mohammadi, Mehdi, Mazidi, Mohammad, Taqavi Nasab, Seyyed Najmeh (2018). A Futuristic Look at the Islamic Republic of Iran's Developmental Plans in Education. Journal of Education, 134(1): 1-20 [in Persian].
- 18- Marzouqi, Rahmatullah, Aghili, Reza, Mehrvarz, Mahbobe (2015). Theoretical-methodological analysis & criticism of the document of the fundamental transformation of education in the Islamic Republic of Iran. Quarterly of Foundations of Education, 6(2) 40-21 [in Persian].
- 19- Mazaheri, Hassan, Nematullah Musapour, Faeze Natghi (2016). The role of the family in the competency-based curriculum of the elementary school from the perspective of the documents of the fundamental transformation of education, Family & Research, 34(1): 7-34 [in Persian].
- 20- Maznabi, Mohammad Saleh (2013). Explanation of the challenges facing the realization (implementation) of the National Education Document of the Islamic Republic of Iran (with a view to the solutions), M.A thesis, Islamic Azad University, Tehran Branch, Kargaz [in Persian].
- 21- Mohammad Sharifi, Rahim (2015). Study of the knowledge & views of teachers & principals of schools in Saqqez city about the fundamental transformation document & obstacles facing its implementation. M.A thesis, Tabriz University, Faculty of Psychology & Educational Sciences [in Persian].
- 22- Moradi, Fatemeh, Rahmani, Jahanbakhsh & Shamshiri, Mohammad Reza (2018). Criticism of social policy-making based on the transformation document, Social Sciences Quarterly of Shooshtar University, 3(42):370-357 [in Persian].
- 23- Moradi, Reza & Pourshafei, Hadi (2015). The document of the fundamental transformation of the educational system & its challenges, the National Conference on Change in Educational Programs [in Persian].
- 24- Mossadegh, Hadi (2012). What points have been neglected in the fundamental transformation document? Borhan Website [in Persian].
- 25- Najafi, Ebrahim, Ahmadi, Hassan (2012). The importance, role & function of the family from the perspective of Islam & examining its position in the document of the fundamental transformation of education, Quarterly of Family & Research, 1(9): 7-30 [in Persian].
- 26- Navid Adham, Mehdi (2012). Management requirements of fundamental transformation in education, strategy of culture, 17(1): 295-320 [in Persian].
- 27- Nemati, Tektam, Ghaffarian Panahi, Ali (2018). The problems of the implementation of the fundamental transformation document in the education system, Journal of Financial Analysis, 2(1): 35-56 [in Persian].
- 28- Pirovaninia, Pune, Pirovaninia, Pegah (2013). Analysis of the document of the fundamental transformation of education in terms of the importance of organizational learning", Journal of Media Electronic Learning, 14(3): 40-48 [in Persian].

- 29- Qajari, Naser, Mazidi, Mohammad & Shamshiri, Babak (2020). Understanding the main practical challenges & obstacles to execute the fundamental transformation document in the Education System of Iran; a Focus on Its Main Subsystems, *Journal of Curriculum Research*, 10(1): 1-33 [in Persian].
- 30- Rahimi, Hamid, Madani, Seyed Ahmad, Kohpeyma & Ronizi, Samia (2018). Evaluation of the obstacles of the realization of the operational goals of the fundamental transformation document of education, *educational management report* 15(3):95-78 [in Persian].
- 31- Rahimi, Tahereh (2016). Investigation of the attitude of parents of high school students towards the document of fundamental transformation of education & upbringing. Unpublished Master's Thesis, Islamic Azad University, Faculty of Educational Sciences & Psychology [in Persian].
- 32- Raiyyat, Javad (2013). The document of the fundamental transformation of education & the its challenges from the perspective of the managers of elementary schools of Qazvin province, M.A thesis, Faculty of Educational Sciences & Psychology, Qazvin University [in Persian].
- 33- Report of the Research Center of the Islamic Council of Iran (2020). A review of the legislative solutions contained in the document of the fundamental transformation of education, Tehran: Research Center of the Islamic Council of Iran [in Persian].
- 34- Safarheidari, Hojat, Hosseinnejad, Roza (2014). Approaches to educational justice, a look at the place of educational justice in the fundamental transformation document of Iran's education system, *Basics of Education*, 4(1): 49-72 [in Persian].
- 35- Sajjadi, Seyed Mahdi (2018). Philosophy of Technological Education or Technologic's Philosophy of Education: A Criticism of Educational Policymaking in Iran Higher Education, *Foundations of Education* 8(2): 5-25 [in Persian].
- 36- Sepidnameh, Behrouz, Farastkhah, Maqsood & Rahmani, Jabar (2017). Discourse of science & religion in fundamental transformation document, *Social & Cultural Studies Quarterly* 4(97):9-34 [in Persian].
- 37- Shamsheiri, Babak, Homayoun, Zohre, Iranpour, Mah Munir (2016). Criticism of the position of art education in the document of the transformation of the Iranian education system, the 7th national conference of the Iranian Education Philosophy Association, Shiraz University [in Persian].
- 38- Taheri Namhil, Ebrahim, Siyami, Farshad & Ebrahimi, Parisa (2015). Criticism & analysis of cultural policies in the Ministry of Education of Iran with emphasis on the document of fundamental transformation of education. The first international humanities conference with a native-Islamic approach with emphasis on modern researches [in Persian].
- 39- Torkashvand, Morad (2013). Reviewing & criticizing the theoretical foundations of the fundamental transformation of education document. The abstract of the articles of the 4th conference of the Philosophy of Education Association [in Persian].
- 40- Yadollahi, Anvar, Zarei, Yavari (2018). A comparative study of the approach of the 2020 document & the fundamental transformation document in Iran's education to gender educational justice, *Public Law Research Quarterly*, 21(4): 169-197 [in Persian].